

πλοίαρχος

Δευτέρα, 16 Απριλίου 2012

6:48 πμ

Σημασία

Αυτός που κυβερνάει το πλοίο.

Ετυμολογία

Πλοιον+άρχω = είμαι αρχηγός, ηγεμονεύω

Εγκυκλοπαιδικά

Πλοίαρχος:

είναι ο κυβερνήτης και ο διοικητής του πλοίου, επί κεφαλής της ιεραρχίας του πληρώματος με εξουσία σε κάθε πρόσωπο που επιβαίνει στο πλοίο και υπογράφει τις σχετικές συμβάσεις ναυτολόγησης του πληρώματος. Είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια και την ευταξία στο πλοίο. Προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας που εγγράφεται στο νηολόγιο του πλοίου. Ο πλοίαρχος οφείλει να κυβερνά αυτοπροσώπως το πλοίο στις επικίνδυνες περιοχές, να τηρεί τα ναυτιλιακά έγγραφα (π.χ. έγγραφα εθνικότητας, ναυτολόγιο και ημερολόγια).

•

Screen clipping taken: 1/7/2012 5:01 μμ

Συνώνυμα

Καπετάνιος

Ίσως από το Ιταλικό capitano

capitano *rum. e sp. capitano; a. fr. chevetaigne, chevetaine, mod. capitaine (ingl. chieftain); port. capitão: dal b. lat. CAPITANEUS formato su CAPUT capo. — Chi è a capo, Guida, Governatore, per lo più di soldati.*

Deriv. Capitana detto di nave Quella che porta lo stendardo sotto del quale van le altre della squadra. oggi nave ammiraglia; Capitanare; Capitanato (ant. Capitananza); Capitaneggiare; Capitaneria; Capitanessa.

Παράγωγα

Καπιτάνα = ναυαρχίδα , το πλοιο του ναυαρχου,

Δες όμως και την άποψή μου στο BYZANTINO ΛΕΞΙΚΟ μου

κατεπάνω

Τίτλος που από τα τέλη του 10ου αιώνα χαρακτηρίζει τους κυβερνήτες μεγάλων επαρχιών, της Ιταλίας και της Μεσοποταμίας και από τον 11ο αιώνα επεκτάθηκε και σε περιοχές της Βουλγαρίας της Αντιόχειας κ.λπ.

Είναι πολύ πιθανό ο τίτλος ("κατέπάνω" ανάλογο του "επί κεφαλής") να μετεξελίχθηκε στις λατινόφωνες χώρες σε Capitano, Captain, Captain, Kapitän, capitán και να επέστρεψε ως

αντιδάνειο στο Ελληνικό «καπετάνιος». Μια εκδοχή ότι προέρχεται από το Carut navis (κεφαλή του πλοίου) δεν ευσταθεί γιατί οι λέξεις αυτές αφορούν και στρατιωτικές και παραστρατιωτικές θέσεις, εκτός των πλοίων.

Από το «Carut» προέρχεται το «Κάπος» = αρχηγός που χρησιμοποιούσαν οι Βενετσιάνοι (βλ. Δ. Ρωμα «Σοπρακόμιτος» που αναφέρει τον «κάπο των αρκομπουζιέρων»), και η Μαφία, όχι όμως το «καπετάνιος». Τόσο το «Κάπος» όσο και το «Καπετάνιος» επιζούν ως επώνυμα.

Το «καπετάνιος» διατηρείται ακόμη αντί του «πλοίαρχος» στο Εμπορικό Ναυτικό και απονέμεται και στους αρχηγούς ανταρτικών ομάδων. (Καπετάν-Γιώτης, Καπετάν-Μιχάλης), ιδιαίτερα στην Κρήτη.

Παροιμίες

Παροιμία που δείχνει την εκτίμηση που έχαιρε το επάγγελμα του καπετάνιου

- Τ' αγγειά γινήκαν θυμιατά και τα σκατά λιβάνι. Οι βλάχοι γίναν δήμαρχοι κι οι γύφτοι καπετάνιοι.^{241.1824}

Αλλά και την ανάγκη ενιαίας διοίκησης

- Οι πολλοί καπεταναιοι ριχουν εξω το καραβι.^{241.1355}
Πρβλ. το αρχαίο «ουκ αγαθον πολυκοιρανιη» και το νεώτερο θαλασσινο "Πολλά κουμάντα: το καράβι με την μπαντα" (εξωκέλει, ανατρέπεται).

Για την αναγνώριση της αξίας του καπετάνιου

- Οποιος γλιτώνει τό καράβι, εκείνος είναι καπετάνιος. (τουρκ)^{1045.89}

Για την απαιτούμενη εμπειρία

- Γύρευε παλιό γιατρό και γέρο καπετάνιο.

Ναύκληρος

Σήμερα η λέξη σημαίνει το [Λοστρόμο](#)

Παλαιότερα οι έλληνες ονόμαζαν ναύκληρο τον κυβερνήτη, τον καπετάνιο.

Λέει ο ναύκληρος,
λέει ο караβοκύρης
Λέει ο ναύκληρος, κοντή
Νεραντζούλα φουντωτή

Κατω στο γιαλό -Εκδοση Καλύμνου

Εδώ γίνεται η συνήθης στα δημοτικά τραγούδια επανάληψη συνώνυμης λέξης.

(πιάνει και γράφει μια **γραφή** και ένα καημένο **γράμμα**, κάτω στο **γιαλό** κατω στο **περιγιάλι**, μην ειν' **κλεφτες** εδώ μην είναι **χαραμήδες**;))

Πρόκειται φυσικά για ένα και το αυτό άτομο

Σημασία : λέει ο ναύκληρος, δηλαδή ο караβοκύρης, ο πλοίαρχος.

Κυβερνήτης

Είναι ρόλος (υπηρεσία) του πολεμικού ναυτικού. Αντιστοιχη του καπετάνιου.

Οι Κερκέται (στην Ασιατική Σαρματία) εμποδίζουν να πλησιάσουν στα ιερά αυτούς που διέπραξαν οποιοδήποτε αδίκημα. Κι αν κανένας κυβερνήτης πλοίου τα κάνει θάλασσα, περνούν όλοι με τη σειρά και τον φτύνουν κατά πρόσωπο.

Στοβαίος Ανθολογιο Τομ. β. σ. 97

Καραβοκύρης

Σήμαινε πλοίαρχος γιατί παλαιότερα η ιδιότητα του πλοιοκτήτη και του πλοίαρχου συνέπιπταν : Οποίος είχε πλοίο το κυβερνούσε κιόλας.

Το καραβοκύρης δε σήμαινε τον κύριο του πλοίου με την έννοια "τον έχοντα την νομικώς εννοούμενη κυριότητα". Σημαίνει τον έχοντα την φυσική εξουσία επί του πλοίου και κυρίως επί του πληρώματος.

Με αυτή τη λογική και ο ναυκληρος ήταν συνωνυμος του καράβοκύρη.

Παροιμίες

- Βλαστημ άς καραβοκύρη;
 - Μα 'ντα διαβολο να κανω^{241. 1146}
Αναλογο :
-Πάλι βρίζεις καπετάνιο;
-Αμα δε βρίζω τι σκατά να λέω;
- ο Τ' αμπελι θελει αμπελουργο, το σπιτι νοικοκυρη και το караби στο γιαλο θελει **καραβοκυρη** (καπετάνιο).

Νταής

Αχρηστο πλέον . Από το τουρ dayi που σημαίνει

- ο Ο εκ μητρός θείος, μπαρμπας
- ο Ο πλοίαρχος

145

dayi Maternal uncle; captain of a ship; 'a good fellow', 'dumende ~si var\ (his uncle is at the helm), he has powerful supporters, 'he's got influence'. ~zade (---i) cousin.

Επειδή και με τις δυο σημασίες η λέξη dayi υποκρύπτει άσκηση εξουσίας η ιδιότητα του dayi: το dayilik δημιούργησε το ν.ελλ **νταηλίκι**.

Ορισμένοι πιστεύουν ότι το νταή προσήλθε από το επίσης Τουρ dağli<Dağ=βουνό και dağli=ορεισίβιος, βουνήσιος. Το ğ του dağli προφέρεται σαν αχνό γαμα (πβλ .τουρκογενή επώνυμα Δαγκλής, και Καζδαγλής).

ΦΡ. Dayisi dümende = "Ο θείος του πηδαλιουχεί" ,δηλ. είναι στο τιμόνι, κυβερνά. Με την σημασία **έχει σχέσεις με υψηλά ιστάμενα πρόσωπα**. Αντίστοιχο με το Ελ **έχει μπάρμπα στην Κορώνη**. Και στην Ελλ. ο **μπάρμπα**ς < μων. βυζ. **βαρβάτος** = γενειοφόρος και επομένως σεβάσμιος

Ουσιάς

Σπαν. Από το Τουρκικό Üstad ή Üstaz που σημαίνει: Αρχιμάστορας, Δασκαλος, Ειδικός (Γαλ. Maitre, Αγγλ. Master)

Συγγενικά

Εφοπλιστής^{9337.5}

έχει την εκμετάλλευση του πλοίου, το οποίο δεν του ανήκει κατά κυριότητα. Συντάσσεται σχετική έγγραφη δήλωση που καταχωρείται στο νηολόγιο και σημειώνεται στο έγγραφο εθνικότητας του πλοίου. Ελλείψει τέτοιας δήλωσης τεκμαίρεται ότι ο κύριος του πλοίου έχει την εκμετάλλευσή του.

Πλοιοκτήτης

έχει την κυριότητα και την εκμετάλλευση του πλοίου.

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ: 01.07.2012 ... ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ.